

VIHDIN ENERGIA – JA ILMASTOTYÖN SEURANTARAPORTTI 2024

Lokakuu 2025

Sisällysluettelo

1.	Johdanto Vihdin ilmastotyöhön 2024	3
1.1	Vihdin ilmastositoumus ja -tavoite	3
1.2	Vihdin kokonaispäästöt	4
1.2.1	Asukaskohtaiset päästöt ja päästövähennystarpeet Vihdissä	6
1.2.2	Vihdin päästöt sektoreittain	7
2.	Vihdin energia- ja ilmastotyö	8
2.1	SECAP-toimenpideohjelman seuranta	9
2.1.1	Suorat toimenpiteet	9
2.1.2	Ohjaavat toimenpiteet	10
2.2	Esimerkkejä Vihdin ilmastotyöstä	10
3	SECAP-tavoitteiden tilannekuva	11
3.1	Energia ja rakentaminen	13
3.2	Katu- ja ulkovalaistus sekä laajamittaiset energiatehokkuusratkaisut	16
3.3	Palvelurakennukset ja asuminen	17
3.4	Yksityinen liikkuminen	20
3.5	Joukkoliikenne	22
3.6	Kunnan ajoneuvokanta	23
3.7	Muut toimenpiteet	24

1. Johdanto Vihdin ilmastotyöhön 2024

Vihdin ilmastotyön seurantaraportissa kuvataan Vihdin kunnassa vuonna 2024 toteutettua ilmastotyötä ja ilmastotyön etenemistä. Ilmastotyön seuranta edesauttaa kuntaorganisaatiossa käytävää tarkastelua siitä, miten ilmastotyössä edetään ja mitä vielä tulee tehdä päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi.

Vihdin ilmastotyötä seurataan vuosittain raportoimalla kunnan ilmastomuutoksen hillitsemiseen tähtäävien toimenpiteiden eteneminen. Nämä seurattavat toimenpiteet ovat kirjattuna kunnan Kestävän energian ja ilmaston toimenpidesuunnitelmaan (SECAP). Tämä seurantaraportti koostuu katsauksesta Vihdin ilmastotavoitteeseen ja päästötilanteeseen, yleisluontoisesta kuvauksesta kunnassa vuonna 2024 toteutetusta ilmastotyöstä sekä kuvauksesta kunkin SECAP-toimenpiteen etenemisestä, tavoitteista ja vaikutuksista.

1.1 Vihdin ilmastositoumus ja -tavoite

Vihdin kunta on vuodesta 2018 lähtien ollut mukana Euroopan kaupunginjohtajien energia- ja ilmastositoumuksessa (Covenant of Mayors for Climate and Energy). Ilmastositoumuksen liittymisen myötä on kunnassa laadittu Kestävän energian ja ilmaston toimenpidesuunnitelma (Sustainable Energy and Climate Action Plan, SECAP), joka hyväksyttiin kunnanhallituksessa tammikuussa 2020. Suunnitelmassa on määritelty kunnassa toteutettavat konkreettiset toimenpiteet, joilla kunta pyrkii leikkaamaan omasta toiminnasta aiheutuvia päästöjä sekä toiminnallaan mahdollistamaan asukkaiden ja kunnassa toimivien yritysten ilmastokestävän arjen. Suunnitelmassa on myös tunnistettu ilmaston lämpenemisen myötä kasvavat ilmastoriskit Vihdissä ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen tähtääviä toimia.

Vihdin kunnassa asetettu päästövähennystavoite on vähentää 50 % asukaskohtaisia kasvihuonekaasupäästöjä vuoden 1990 lähtötasosta vuoteen 2030 mennessä. Kokonaispäästöissä tämä vastaa 34 % vähennystä Tilastokeskuksen kunnittaisen väestöennusteen perusteella, jossa Vihdin vuoden 2030 väestöennuste on 28 488 asukasta. Kunnan SECAP-suunnitelma on ohjelma, joka ohjaa Vihdin kuntaa kohti tätä päästövähennystavoitetta vuoteen 2030.

1.2 Vihdin kokonaispäästöt

Vihdin päästöjen kehitystä on seurattu aiemmin Sitowiseltä tilatulla CO₂-raportilla, mutta vuonna 2024 Vihti siirtyi seuraamaan SYKE:n hiililaskennan lukuja, jotka huomioivat teollisuuden sektorin ja liikenteen päästöt realistisemmin. SYKE:n viralliset kuntakohtaiset luvut tulevat hieman hitaammalla aikataululla (noin puoli vuotta) verrattuna aikaisemmin käytettyihin konsultin arviolukuihin.

Suomen ympäristökeskus (SYKE) laskee vuosittain käyttöperusteisten ilmastopäästöjen määrän kaikille Suomen kunnille, maakunnille ja ELY-alueille. Päästöt lasketaan kaikille kunnille yhdenmukaisella kansainvälisiä ohjeistuksia noudattavalla laskentamenetelmällä. Laskentatapa on käyttöperusteinen, jossa lähtökohtana ovat alueen tuotantoperusteiset päästöt, mutta osa päästöjä aiheuttavista toiminnoista lasketaan kulutuksen perusteella, riippumatta niiden maantieteellisestä syntypaikasta. (Hiilineutraalisuomi.fi)

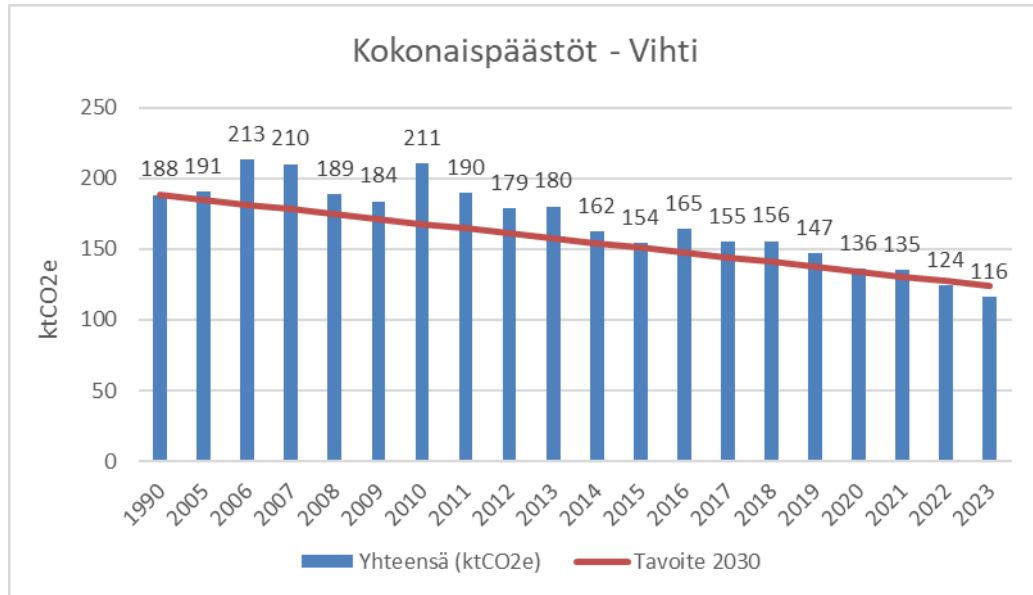
Raportissa on laskettu päästötiedot seuraaville sektoreille:

- Kulutussähkö (asuminen, maatalous ja palvelut)
- Sähkölämmitys (asuminen, maatalous ja palvelut)
- Kaukolämpö (asuminen, maatalous, palvelut ja teollisuus)
- Öljylämmitys (asuminen, maatalous ja palvelut)
- Muu lämmitys (asuminen, maatalous ja palvelut)
- Teollisuus (Teollisuuden polttoaineet)
- Työkoneet (Kaivos- ja teollisuustyökoneet, maa- ja metsätaloustyökoneet, muut työkoneet, rakennustyökoneet ja tietyökoneet)
- Tieliikenne (Henkilöautot, kuorma-autot, linja-autot, pakettiautot, moottoripyörät ja mopot)
- Raideliikenne
- Vesiliikenne (Huviveneet, matkustajaliikenne, tavaraliikenne, kalastusaluukset, lautat ja lossit, työvenet ja alukset)
- Maatalous (eläinten ruuansulatus, lannankäsittely, epäorgaaniset lannoitteet, laidunnus, maaperä, muut viljelymaiden päästöt ja orgaaniset lannoitteet)
- Jätteiden käsittely (yhdyskuntajäte)

- F-kaasut (Ajoneuvojen ilmastointilaitteet, kaupan ja ammattikeittiöiden kylmälaitteet, muut F-kaasujen lähteet ja rakennusten ilmastointilaitteet)

Kuvassa 1 on esitetty Vihdin kunnan päästöjen kehitys yhteensä vuoden 1990 lähtötasosta ja vuosilta 2005–2023, sekä päästövähennystavoitetta kuvaava punainen viiva. Tuoreimmat vahvistuneet päästötiedot ovat vuodelta 2023, jolloin Vihdin kasvihuonekaasupäästöt olivat yhteensä 116,4 kt CO₂-ekv.

Vihdin kokonaispäästöt ovat muuttuneet -6 % verrattuna vuoteen 2022. Vuoteen 1990 verrattuna kokonaispäästöt ovat pienentyneet -38 %. Viitaten Vihdin kunnassa asetettuun päästövähennystavoitteeseen vuoteen 2030 mennessä, joka vastaa kokonaispäästöissä 34 prosentin vähennystä, voidaan todeta, että kokonaispäästöjen vähennystavoite on saavutettu. Tämä perustuu Tilastokeskuksen kunnittaiseen väestöennusteeseen, jonka mukaan Vihdin väkiluku olisi vuonna 2030 noin 28 488 asukasta. Kun verrataan kunnan päästökehitystä koko maan keskiarvoon (-40 %), kunnan päästökehitys on ollut heikompaa. Taajaan asuttujen kuntien keskiarvoon (-34 %) verrattuna kunnan päästökehitys on ollut myönteisempää.

Kuva 1. Päästöt yhteensä ja 2030 päästötavoite. (SYKE – Kuntien ja alueiden khk-päästöt, 2024; Vihti SECAP, 2020) Laskentamenetelmänä Hinku-laskenta ilman päästöhyvityksiä.

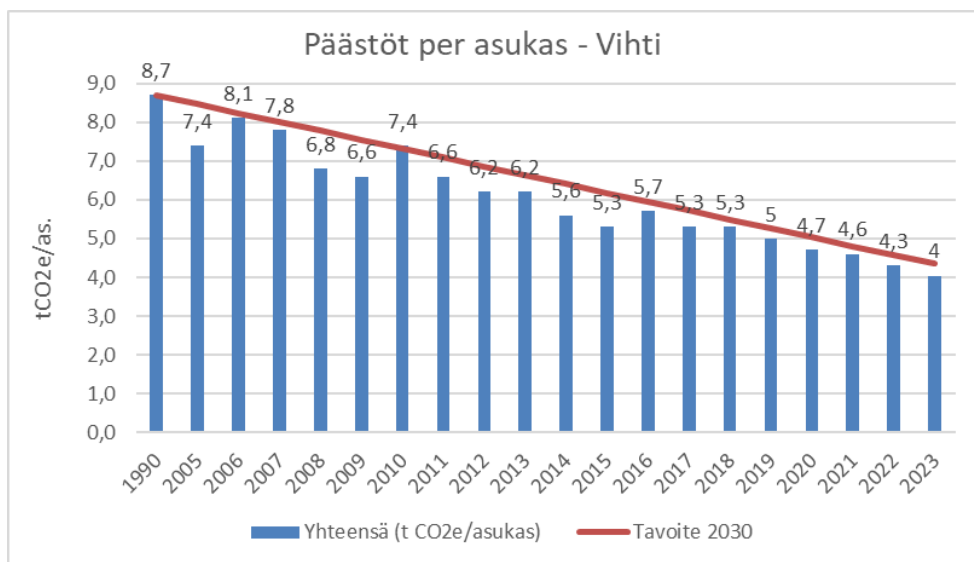
1.2.1 Asukaskohtaiset päästöt ja päästövähennystarpeet Vihdissä

Vuonna 1990 Vihdin asukaskohtaiset kasvihuonekaasupäästöt olivat 8,7 tonnia CO₂-ekv/asukas. Vuoden 2030 tavoite on vähentää -50 % asukaskohtaisia kasvihuonekaasupäästöjä vuoden 1990 lähtötasosta vuoteen 2030 mennessä. Vuoden 2030 asukaskohtainen päästöjen tavoitetaso on siis 4,35 t CO₂-ekv/asukas. (SYKE – Kuntien ja alueiden khk-päästöt, 2024)

Kuvassa 2 on esitetty Vihdin kunnan asukaskohtaisten päästöjen kehitys vuoden 1990 lähtötasosta ja vuosilta 2005–2023, sekä päästövähennystavoitetta kuvaava punainen viiva. Vuonna 2023 päästöjen määrä asukasta kohden on ollut 4.0 tCO₂e, mikä on alhaisempi kuin koko maan keskiarvo (4.9 tCO₂e / asukas).

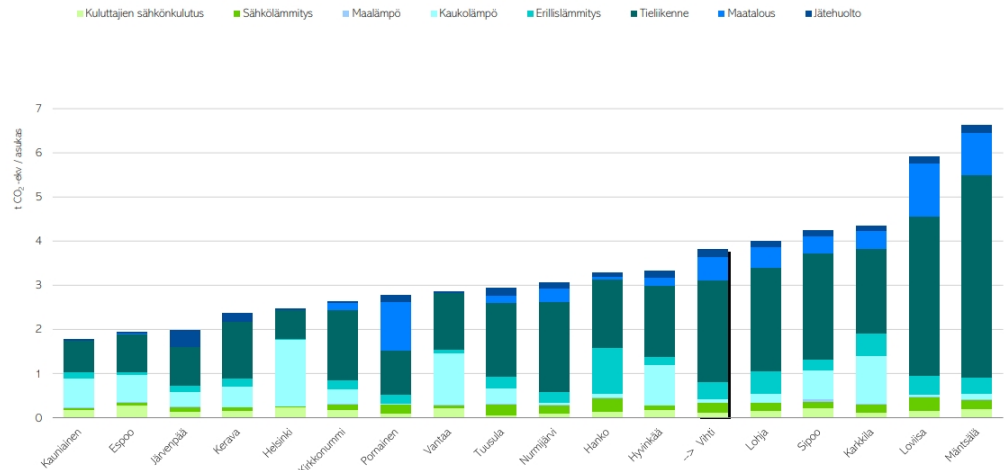
Vertailuvuodesta 1990 lähtien asukaskohtaiset päästöt ovat muuttuneet -53 %.

Taajaan asuttujen kuntien keskiarvoon (-31 %) verrattuna päästökehitys vertailuvuodesta on ollut myönteisempää. Vihdin kunta on siis jo saavuttanut asettamansa sitoumuksen vähentää asukaskohtaisia päästöjä puolella vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. (SYKE – Kuntien ja alueiden khk-päästöt, 2024; Vihti SECAP, 2020) Globaalisti kestävä taso päästöille olisi noin 2,5 hiilidioksidiekvivalenttitonnia (t CO₂ekv/asukas) vuonna 2030.

Kuva 2. Vihdin päästöt per asukas ja vuoden 2030 tavoite (SYKE – Kuntien ja alueiden khk-päästöt, 2024; Vihti SECAP, 2020).

Kuvassa 3 Vihdin asukaskohtaisia päästöjä vuodelta 2023 on verrattu muiden Uudenmaan kuntien asukaskohtaisiin päästöihin vuonna 2023. Sitowisen CO₂-raportin laskentamalli eroaa SYKE:n kuntien kasvihuonekaasupäästöjen laskentatavasta. Sitowisen malli mahdollistaa kuntien välisen vertailun kattavammin.

Kuva 3. CO₂-raportissa mukana olevien Uudenmaan kuntien asukaskohtaiset päästöt (t CO₂-ekv/asukas) vuonna 2023 ilman teollisuutta. (CO₂-raportti, 2025)

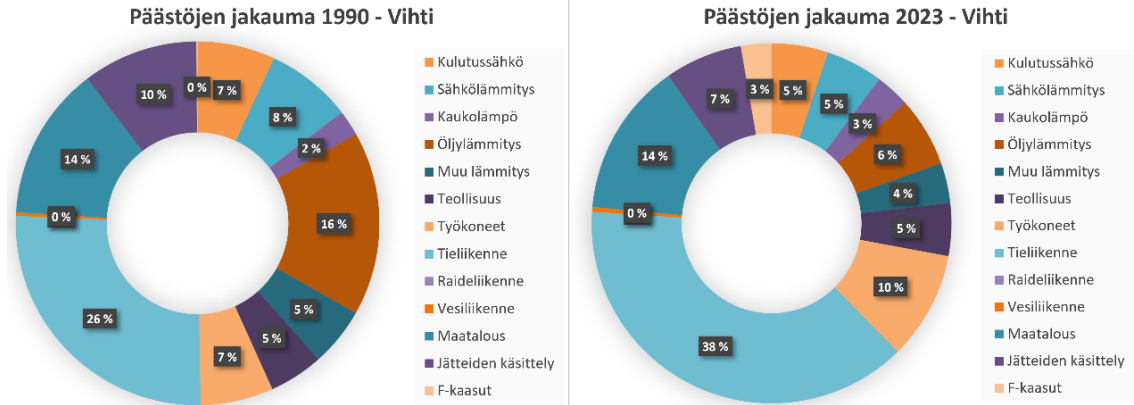
1.2.2 Vihdin päästöt sektoreittain

Kuvassa 4 on esitetty Vihdin kunnan päästöjen sektorikohtainen jakauma vuosilta 1990 ja 2023. Vuonna 2023, kolme suurinta päästösektoria kunnassa olivat (SYKE – Kuntien ja alueiden kasvihuonekaasupäästöt, 2024):

1. Tieliikenne (38 %, 44,7 kt CO₂-ekv).
2. Lämmitys, sisältäen sähkölämmityksen, kaukolämmön, öljylämmityksen ja muun lämmityksen (18 %, 21,1 kt CO₂-ekv).
3. Maatalous (14 %, 16,1 kt CO₂-ekv).

Näiden sektorien päästöt ovat muuttuneet suhteellisesti seuraavasti:

- Tieliikenne: -8 % suhteessa vertailuvuoteen 1990, mikä tarkoittaa -4.1 ktCO₂e.
- Lämmitys: -64 % suhteessa vertailuvuoteen 1990, mikä tarkoittaa -38,2 ktCO₂e.
- Maatalous: -37 % suhteessa vertailuvuoteen 1990, mikä tarkoittaa -9.6 ktCO₂e.

Kuva 4. Vihdin päästöt sektoreittain vuonna 1990 ja 2023. (SYKE – Kuntien ja alueiden khk-päästöt, 2024)

2. Vihdin energia- ja ilmastotyö

Vihdissä toteutetaan tavoitteellista ilmastotyötä. Kunta on sitoutunut konkreettiseen päästövähennystavoitteeseen ja kunnassa on laadittuna ilmastotoimenpideohjelma (SECAP), jonka toimenpiteiden edistymistä seurataan vuosittain. Ilmastotyötä toteutetaan läpi kuntaorganisaation. Vihdissä on aloittanut toukokuussa 2025 vakinainen energia- ja ilmastoasiantuntija, joka vastaa kunnan energia- ja ilmastotyön suunnittelusta, koordinoinnista ja seurannasta. Lisäksi ilmastotyön edistymistä seurataan kunnan sisäisessä ilmastotyöryhmässä sekä kunnan luottamushenkilöitä sisältävässä ilmastostrategiatyöryhmässä. Vihtiä voidaankin pitää aktiivisena ilmastotoimijana.

Toisaalta Suomessa on paljon kuntia, joissa ilmastotyössä ollaan Vihtiä edellä. Esimerkiksi ilmastomuutoksen hillinnän edelläkävijöiden Hinku-verkostossa on mukana 99 Hinku-kuntaa sekä viisi Hinku-maakuntaa. Nämä kunnat ja maakunnat ovat Vihtiä kunnianhimoisemmin sitoutuneet vähentämään käyttöperusteisia kasvihuonekaasupäästöjään 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Verrattuna EU:n sekä Suomen kansalliseen ilmastotavoitteeseen, ei Vihdin ilmastotavoite ole riittävän kunnianhimoisen vastatakseen näihin. EU tavoittelee vähintään 55 % päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä ja Suomen kansallinen tavoite on vähentää kokonaispäästöjä 60 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta. Vihdin kunta ei myöskään ole vielä mukana Kunta-alan energiatehokkuussopimuksessa (KETS). Energiatehokkuussopimukset ovat

olennainen osa Suomen energia- ja ilmastostrategiaa ja ensisijainen keino edistää energian tehokasta käyttöä Suomessa. 4.9.2025 päivitetyn tilanteen mukaan kunta-alan energiatehokkuussopimuksen toimenpideohjelmaan oli liittynyt Suomessa 152 kuntaa ja 12 kuntayhtymää. Energiatehokkuussopimuksien ja Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen (KETS) sopimuskausi päättyy vuonna 2025. Suomessa alkaa uusi energiatehokkuussopimusten kausi vuosille 2026–2035, jossa Julkisen alan energiatehokkuussopimus (JETS) vastaa entistä KETS:iä. Vihdissä edistetään liittymistä Julkisen alan energiatehokkuussopimukseen, jonka toimeenpano alkaa 1.1.2026.

2.1 SECAP-toimenpideohjelman seuranta

Vihdin SECAP-toimenpideohjelmaan on kirjattu kunnan ilmastomuutoksen hillitsemiseen tähtäävät toimenpiteet, joiden avulla kunta tavoittelee asetetun päästövähennystavoitteen saavuttamista. SECAP-toimenpiteiden etenemisestä raportoidaan kahden vuoden välein Covenant of Mayors -toimistoon.

Kunnan ilmastostrategiatyöryhmän päätöksellä kunnan ilmastotyön edistymisestä raportoidaan vuosittain. Säännöllinen ja systemaattinen SECAP-seuranta tukee Vihdin ilmastotavoitteiden saavuttamista, ilmastoimenpiteiden etenemistä, ilmastotyön avoimuutta sekä päätöksentekoa. Seuranta koostuu yleisluontoisesta kuvauksesta vuoden 2024 ilmastotyöstä Vihdissä sekä taulukkomuodossa esitetystä tarkemmasta kuvauksesta kunkin SECAP-toimenpiteen etenemisestä. Tämä SECAP-vuosiraportti toimitetaan tiedoksi Vihdin kunnanvaltuustolle ja -hallitukselle ja julkaistaan kunnan verkkosivuilla kuntalaisten nähtäväksi.

SECAP-raportin toimenpiteet voidaan karkeasti jaotella kahteen ryhmään: suoriin ja ohjaaviin toimenpiteisiin. Sekä suorien että ohjaavien toimenpiteiden eteneminen näkyy kunnan päästövähennyksinä. Kunnan toiminnasta aiheutuvien päästöjen osuus kokonaispäästöistä on pieni, joten ohjaavien toimenpiteiden merkitys on tärkeä, vaikka vaikutukset näkyvät suoria toimenpiteitä pidemmällä aikavälillä.

2.1.1 Suorat toimenpiteet

Suorilla toimenpiteillä kunta voi vähentää omista toiminnoistaan ja kiinteistöistään aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä. Suorat toimenpiteet asettavat

päästövähennystavoitteita kunnan kiinteistöjen energiankäytölle, rakentamiselle, katuvalaistukselle, kunnan työntekijöiden liikkumiselle ja muulle toiminnalle.

Suorilla toimenpiteillä vuonna 2024 on edistetty muun muassa kunnan kiinteistöjen energiatehokkuustoimia. Lisäksi kunnassa on edistetty fossiilisista polttoaineista irtautumista kiinteistöjen lämmityksessä toteuttamalla lämmitystapamuutoksia. Merkittävimmät suorat päästövähennykset ovat saavutettavissa kunnan kiinteistöjen energiatehokkuustoimilla ja lämmitystapamuutoksilla.

2.1.2 Ohjaavat toimenpiteet

Ohjaavilla toimenpiteillä kunta mahdollistaa kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen ilmastokestävän arjen. Ohjaavia keinoja päästöjen vähentämiseen toteutetaan mm. kaavoituksen, viestinnän, liikennesuunnittelun, opetuksen ja varhaiskasvatuksen toimesta.

Kunnan ohjaavia ilmastotoimenpiteitä on edistetty vuonna 2024 kaavoituksen ja ilmastoviestinnän keinoin. Kaavoituksella on merkittävä pitkän aikavälin vaikutus vihtiläisten ilmastokestävän elämän mahdollisuuksiin. Vihdin kunnan strategisessa yleiskaavassa on huomioitu ilmastomuutoksen hillintää edistävät painotukset yhdyskuntarakenteen suunnittelussa. Vuonna 2024 ilmastoviestintää suunnattiin kunnan henkilöstölle, asukkaille ja yrityksille.

2.2 Esimerkkejä Vihdin ilmastotyöstä

Keväällä 2024 käyttöön otettiin maalämpöjärjestelmät Metsäpolun päiväkodilla ja Vihdin museolla. Kesän 2024 aikana on käyttöön otettu lämmitysjärjestelmä muutokset kirkonkylän paloasemalle ja kirkonkylän kiinteistönhoidon varikolle, joihin on asennettu vesi-ilmalämpöpumppu järjestelmät. Ilmalämpöpumppuja on asennettu myös tukemaan nykyisiä öljylämmitysjärjestelmiä. Kun ilmalämpöpumppuja käytetään lämmityksen tukena, saadaan aikaan myös päästövähennyksiä. Kirkonkylän tilapäisen lämpölaitoksen korvaavan ratkaisun kartoitustyötä on edistetty vuonna 2024 siten, että tavoitteena on toteuttaa fossiilisen polttoaineen korvaava geoterminen lämmitysjärjestelmä, joka tullaan kilpailuttamaan 2025 aikana niin, että toteutus alkaisi 2026.

Sekä katuvalaistuksen että kiinteistöjen valaistusta on uudistettu vaiheittain hyödyntäen energiatehokasta LED-valaistusta. Lisäksi kierrätysmahdollisuuksia kunnan kiinteistöissä on parannettu. Sähköautojen latauspisteiden rakentaminen aloitettiin vuoden 2024 lopulla.

Kunnallistekniikan hankkeissa on vuonna 2024 hyödynnetty kiertotalouden ratkaisuja, joilla rakennus- ja purkuhankkeiden ilmastovaikutusta voidaan pienentää merkittävästi. Esimerkiksi purkukohteiden betonimursketta ja rakennushankkeiden kaivuumassoja on hyödynnetty mahdollisuuksien mukaan katurakenteissa. Kunta on linjannut oman kuljetuskalustonsa osalta tavoitteeksi asteittaisen siirtymisen sähköautoihin. Tilapalvelussa on ajoneuvojen uusinnossa siirrytty sähköauto hankintoihin, kuten myös pienkoneiden osalta hankitaan vain akkulaitteita, vanhojen polttomoottoristen tilalle.

Ilmastoviestintää toteutettiin kunnan sosiaalisen median kanavilla, ja kunnan verkkosivuilla julkaistiin ilmastoaiheisia uutisia ja blogikirjoituksia. Kunnan asukkaille ja yrityksille järjestettiin ilmasto- ja energiateemaisia tilaisuuksia. Päättäjiä on sitoutettu ilmastotyön tavoitteisiin Vihdin ilmastostrategiatyöryhmän kautta sekä viestinnän keinoin. Vihdin kunnan ilmastobudjetti sisältyi vuoden 2024 talousarvioon jatkona vuonna 2023 laaditulle ensimmäiselle versiolle. Ilmastobudjetti kytkee ilmastotyön selkeämmin ja läpinäkyvämmin kunnan talouden ja vuosisuunnittelun prosesseihin. Vihdin kunnanvaltuusto hyväksyi 10.6.2024 Vihdin ensimmäisen LUMO-ohjelman vuosille 2024–2030.

3 SECAP-tavoitteiden tilannekuva

Vihdin SECAP-ohjelma koostuu yhteensä noin 50 toimenpiteestä. Osa toimenpiteistä on tavoitteellisia ja perustuu jatkuvan parantamisen periaatteeseen, kun taas osa toimenpiteistä voidaan katsoa joko valmistuneiksi, käynnissä oleviksi, viivästyneiksi tai käynnistämistä odottaviksi. Vuoden 2024 osalta voidaan katsoa, että kolme toimenpidettä oli valmistunut. SECAP-ohjelman toimenpiteiden ajantasaisuutta arvioidaan seurantaraportoinnin yhteydessä, jotta ohjelma pysyy tarkoituksenmukaisena ja vaikuttavana muuttuvissa olosuhteissa sekä tukee kunnan energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Taulukkoon on koottu kunnan SECAP-ohjelman hillintätoimenpiteiden tilanne vuoden 2024 osalta ja tavoite vuodelle 2030. Kunkin SECAP-toimenpiteen osalta on kerätty toimenpiteen etenemisen tilannetiedot suunnitelmassa määritellyiltä vastuutahoilta. Toimenpiteet ovat hyvin erilaisia keskenään, jonka vuoksi seurantaan on sisällytetty sanalliset arviot toimenpiteiden vaikuttavuudesta. Vaikuttavuuden kokonaisuus perustuu saavutettavissa oleviin päästövähennyksiin, kustannusvaikutuksiin sekä muihin vaikutuksiin, kuten imagovaikutuksiin. Arviot ovat suuntaa antavia, ja ne perustuvat SECAP-raporttiin, SYKEN kuntien skenaariotyökaluun, muiden kuntien esimerkkeihin ja muihin tietolähteisiin. Sanallisen arvion lisäksi on tähtiluokitus vaikutuksen kokonaisuudesta (★ Vaikuttavuudeltaan vähäinen toimenpide – ★★★★★ Vaikuttavuudeltaan merkittävä toimenpide).

3.1 Energia ja rakentaminen

Kunnan hallinnoimien rakennusten ja toimintojen energiatehokkuuden parantaminen ja kasvihuonekaasujen vähentäminen

SECAP-toimenpide	Toimenpiteen tilanne 2024	Tavoite 2030	Vaikutusarvio
Kunnan kiinteistöjen lämmitys			
Edistetään uusiutuvan energian käyttöönottoa kunnan kiinteistöissä	Maalämpö otettu käyttöön kahdessa kiinteistössä, vesi-ilmalämpöpumput kahdessa. Ilmalämpöpumput tukevat öljylämmitystä ja vähentävät päästöjä. Kirkonkylään suunnitteilla geoterminen järjestelmä fossiilisen tilalle. Toimenpide on käynnissä	Kunnan kiinteistöistä 100 % hyödynnetään uusiutuvaa energiaa.	Merkittävä keino tehdä suoria päästövähennyksiä kunnan omissa toiminnoissa. Investointien takaisinmaksuajan jälkeen säästöjä, kun energiaomavaraisuus paranee. Esimerkkivaikutus ja imagohyötyjä. ★★★★★
Edistetään energiatehokkaiden ratkaisujen käyttöönottoa kunnan korjaus- ja uudisrakentamisessa	Vihdin kirkonkylän Campuksen uudisrakennuksissa on lämpöpumppuja kolme kappaletta. Kirkonkylän paloaseman ja kiinteistöhoidon varikolle asennettu myös vesi-ilmalämpöpumppu järjestelmät. Ilmalämpöpumppuja on asennettu myös tukemaan nykyisiä öljylämmitysjärjestelmiä. Toimenpide on käynnissä	Kaikissa kunnan kiinteistöissä energiatehokkuus on optimoitu. Kaikessa kunnan uudisrakentamisessa hyödynnetään energiatehokasta teknologiaa.	Merkittävä keino tehdä suoria päästövähennyksiä kunnan omissa toiminnoissa. Investointien takaisinmaksuajan jälkeen säästöjä, kun energiaomavaraisuus paranee. Jos toimenpidettä ei toteuteta, pitkällä aikavälillä kustannukset kasvavat. Esimerkkivaikutus ja imagohyötyjä. ★★★★★
Selvitetään korvaavien lämmitysratkaisujen käyttöönottoa ja tarvittavia korvausinvestointeja kunnan öljylämmitteisissä kohteissa ja	16 % kunnan kiinteistöistä on öljy- tai maakaasulämmitys. Kirkonkylän tilapäisen lämpölaitoksen korvaavan ratkaisun kartoitustyötä on edistetty vuonna 2024 siten, että	Kunnalla ei ole öljy- tai maakaasulämmitteisiä kiinteistöjä.	Merkittävä keino tehdä suoria päästövähennyksiä kunnan omissa toiminnoissa. Investointien takaisinmaksuajan jälkeen säästöjä. Energiaomavaraisuuden myötä riippuvuus arvaamattomista fossiilienergian hinnoista pienenee. Jos toimenpidettä ei toteuteta, pitkällä

toteutetaan lämmitystapamuutoksia mahdollisuuksien mukaan	tavoitteena on toteuttaa fossiilisen polttoaineen korvaava geoterminen lämmitysjärjestelmä, joka tullaan kilpailuttamaan 2025 aikana niin, että toteutus alkaisi 2026 Toimenpide on käynnissä		aikavälillä kustannukset kasvavat. Jos toimenpidettä ei toteuteta, imagohaittoja. ★★★★★
Kunnan kiinteistöjen sähkönkäyttö ja -tuotanto			
Harkitaan aurinkopaneelien hankintoja	Kunnan kiinteistöissä on aurinkopaneelijärjestelmiä, joiden vuosituotanto oli 362 MWh. Uuden Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotikeskuksen katolle asennettu aurinkopaneelit 2024. Toimenpide on käynnissä	Aurinkovoiman tuotantoa kunnan kiinteistöissä lisätään. Niiden tavoiteltu vuotuinen tuotantomäärä on 500 MWh.	Päästövähennykset pieniä. Investointien takaisinmaksuajan jälkeen luvassa pieniä säästöjä. Energiaomavaraisuus kasvaa. Suuret imagohyödyt ja esimerkkivaikutus. ★★★★★
Lisätään valaistuksen hämäräkytkimiä ja liiketunnistimia mahdollisuuksien mukaan kunnan kiinteistöihin	75 % kunnan kiinteistöissä on otettu käyttöön hämäräkytkimet ja liiketunnistimet. Toimenpide on käynnissä	100 % kunnan kiinteistöissä on otettu käyttöön hämäräkytkimet ja liiketunnistimet.	Päästövähennykset pieniä. Säästöt hyviä. ★★★
Selvitetään mahdollisuutta uusiutuvan tai hiilineutraalin sähkönostosopimuksen solmimiseen	Kunnan ostama sähkö oli 100 % CO ₂ -päästötöntä, eli hiilidioksidipäästöjä ei aiheudu tuotantovaiheessa. Porvoon Energian myymän sähkön alkuperä vuonna 2024: Ydinvoima 39,1 %, Tuulivoima 37 %, Vesivoima 17,5 %, Biovoima 6,4 %, Aurinkovoima <1 %.	Kunnan ostosähköstä 100 % on tuotettu uusiutuvalla energialla.	Päästövähennykset pieniä, ei vaikutuksia kunnalliseen päästölaskentaan. Ei merkittäviä kustannusvaikutuksia. ★★

	Toimenpide on käynnissä		
Muut kunnan kiinteistöjä koskevat toimenpiteet			
Selvitetään mahdollisuutta uusiutuvan energian kuntakatselmuksen toteuttamiseksi	Katselmusta ei ole toteutettu. Toimenpidettä ei ole aloitettu	Katselmuksen tarpeellisuus on arvioitu ja katselmus on tarvittaessa tehty.	Ei suoria päästövähennyksiä, mutta välillisiä vaikutuksia muiden toimenpiteiden toteutumiseen. Pienet kustannukset. ★
Päivitetään kunnan kiinteistöjen energiakatselmuks	Energiakatselmuksitoimintaa on kunnan kiinteistöissä jatkettu. 5 kohdetta katselmoitu vuonna 2024. Toimenpide on käynnissä	Energiakatselmuks on tehty ja päivitetty kaikkiin sellaisiin kunnan kiinteistöihin, joissa katselmus on tarpeellinen.	Ei suoria päästövähennyksiä, mutta välillisiä vaikutuksia muiden toimenpiteiden toteutumiseen. Pienet kustannukset. ★
Rakentaminen			
Lisätään puurakentamista kunnan rakennushankkeissa mahdollisuuksien mukaan	Etelä-Nummelan koulukeskuksen hankkeessa hyödynnetty puuta mm. rakenteissa ja ulkoverhoiluissa. Puurakentamisen osuus kaikesta kunnan uudisrakentamisesta on 10 %. Toimenpide on käynnissä	Puurakentamisen osuus kaikesta kunnan uudisrakentamisesta on n. 30 %	Kasvattaa rakennetun ympäristön hiilinielua ja vähentää rakentamisen päästöjä. Kustannuksia vaikea arvioida, ei säästöjä. Merkittäviä imagohyötyjä ja esimerkkivaikutus. ★★★★
Edistetään energiatehokkuuden huomioimista osana hankintakriteerejä mahdollisuuksien mukaan	Kilpailutuksissa pyritään huomioimaan energiatehokkuuskriteerit. Toimenpide on käynnissä	Energiatehokkuuskriteerit on huomioitu kaikissa kilpailutuksissa.	Toimenpiteen vaikutus päästöihin riippuu kilpailutusten vähähiilisyyskriteerien painoarvosta, vaikutus voi olla suuri. Kustannuksia voi alkuvaiheessa olla perinteistä rakentamista enemmän. ★★★★★

Kunnan rakentamiskohteissa hyödynnetään rakentamisen kiertotaloutta	Kilpailutuksissa huomioidaan kiertotalouskriteerit mahdollisuuksien mukaan. Toimenpide on käynnissä	100 % kilpailutuksista kiertotalouskriteerit on huomioitu.	Toimenpiteen vaikutus päästöihin riippuu kilpailutusten vähähiilisyyskriteerien painoarvosta, vaikutus voi olla suuri. Resurssiviisailla ratkaisulla voidaan saavuttaa merkittäviä säästöjä. ★★★★★
Vähennetään hiilijalanjälkeä kunnan rakentamiskohteissa energiatehokkailla ratkaisulla	Kilpailutuksissa huomioidaan energiatehokkuuskriteerit mahdollisuuksien mukaan. Toimenpide on käynnissä	100 % kilpailutuksista energiatehokkuuskriteerit on huomioitu.	Toimenpiteen vaikutus päästöihin riippuu kilpailutusten vähähiilisyyskriteerien painoarvosta, vaikutus voi olla suuri. Säästöjä saavutettavissa. ★★★★
Vähennetään infrarakentamisen kasvihuonekaasupäästöjä suunnittelu- ja rakennusvaiheessa	Infrarakentamisen päästöjä ei selvitetty. Toimenpide on viivästynyt	Päästöt selvitetään suunnitteluvaiheessa ja rakentamisvaiheessa.	Päästövähennykset merkittävät. ★★★★★

3.2 Katu- ja ulkovalaistus sekä laajamittaiset energiatehokkuusratkaisut

Katu- ja ulkovalaistuksen energiankulutuksen vähentäminen ja energiatehokkaiden ratkaisujen laajamittainen käyttöönotto

SECAP-toimenpide	Toimenpiteen tilanne 2024	Tavoite 2030	Vaikutusarvio
Siirrytään katuvalaistuksessa LED-valaisinten käyttöön	Investointiosassa on valaisinsaneeraukseen varattu 100 000 euroa, jossa mm. vaihdetaan vanhojen elohopea ja suurpainenatrium valaisimet LED-valaisimiin LED-valaistuksen piirissä 35–39 % vuoden 2024 loppuun	100 % katu- ja ulkovalaistuksesta on LED-valaisimia.	Ei merkittävää vaikutusta päästöihin. Kohtuullisia säästöjä. Imagohyödyt (turvallisuus, viihtyvyys). ★★

	mennessä. LED-valaisimien vaihtotyö jatkuu. Toimenpide on käynnissä		
Otetaan käyttöön katuvalojen himmentäminen käyttöasteen mukaan valaistuksen ohjausjärjestelmällä	Yksi automatisoidu kohde. Toimenpide on käynnissä	Kunnan katuvalaistus on 100 % valaistuksen ohjausjärjestelmässä.	Ei merkittävää vaikutusta päästöihin. Kohtuullisia säästöjä. Imagohyödyt (turvallisuus, viihtyvyys). ★★

3.3 Palvelurakennukset ja asuminen

Palvelurakennusten energiatehokkuuden kehittäminen ja fossiilisista polttoaineista luopuminen / Asumisen ilmastokuormituksen vähentäminen ja kestävien energiaratkaisujen laajamittainen käyttöönotto

SECAP-toimenpide	Toimenpiteen tilanne 2024	Tavoite 2030	Vaikutusarvio
Yleiset toimet			
Edistetään uusiutuvan energian osuuden kasvua aluelämpöverkossa	Nummelan aluelämmön lämmöntuotannosta 80 % tuotetaan uusiutuvalla energialla (hake). Toimenpide on käynnissä	Aluelämpö tuotetaan 100 % uusiutuvalla energialla.	Kohtuullinen päästövähennys. ★★★

Edistetään aluelämpöverkon laajentamista Nummelassa ja selvitetään rakentamisedellytyksiä muissa taajamissa	Nummelan Aluelämmöllä on laajentumissuunnitelmia, jotka tukeutuvat nykyiseen kaukolämpöverkoston. Kaukolämpöverkkoa laajennettu 2022. Toimenpide on käynnissä	Kunta edistää ja tukee aluelämpöverkon laajenemista mahdollisuuksien mukaan.	Kohtuullinen päästövähennys. ★★
Edistetään uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa asuin- ja palvelurakennusten lämmityksessä viranomaistyön puitteissa	Rakennus- ja ympäristövalvonta neuvoo öljylämmityksestä luopumiseen liittyvissä kysymyksissä. Toimenpide on käynnissä	Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu kannustavat aktiivisesti luopumaan öljy- ja maakaasulämmityksestä. Korvaavien lämmitysmuotojen hyödyntämisen lupakäsittelyä on helpotettu.	Kokonaisuutena erittäin merkittävä päästövähennys, mutta kunnan vaikutusta haastava eritellä. ★★★★
Edistetään korjausrakentamistoimia asuin- ja palvelurakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi viranomaistyön puitteissa	Rakennusvalvonta neuvoo energiaremontteihin liittyvissä kysymyksissä mahdollisuuksien mukaan. Toimenpide on käynnissä	Rakennusvalvonta neuvoo aktiivisesti energiaremontteihin liittyvissä kysymyksissä.	Kokonaisuutena merkittävä päästövähennys, mutta kunnan vaikutusta haastava eritellä. ★★★
Selvitetään mahdollisuuksia alueellisten uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoon	Selvitystä alueellisen uusiutuvan energian (mm. yhteinen maalämpö) hyödyntämiselle ei ole tehty. Toimenpidettä ei ole aloitettu	Selvitystä alueellisen uusiutuvan energian hyödyntämiselle on tehty ja sen tulokset huomioitu.	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, mutta merkittävä epäsuora vaikutus. Kohtuulliset kustannukset. ★★★

Viestitään aktiivisesti ja säännöllisesti valtakunnallisista ja maakunnallisista energianeuvontapalveluista kuntalaisille ja ohjataan asiakkaita näiden palvelujen piiriin	Kuntalaisille ja yrityksille on viestitty ilmastotyöstä sosiaalisen median kanavissa ja kunnan verkkosivuilla. Kuntalaisille/yrityksille on järjestetty energia- ja ilmastoaiheisia tilaisuuksia. Toimenpide on käynnissä	Ilmastoviestintää toteutetaan vuosittain valittavilla painopisteillä osana toimialojen viestintää.	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, mutta merkittävä epäsuora vaikutus. ★★★
Kaavoituksen toimet			
Edistetään uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa asuin- ja palvelurakennusten lämmityksessä kaavoituksen puitteissa	Uusissa yleis- ja asemakaavoissa huomioidaan uusiutuvan energian tuotantomahdollisuudet. Toimenpide on käynnissä	100 % uusista yleiskaavoista on maininta uusiutuvan energian tai muiden energiatehokkaiden ratkaisujen hyödyntämisestä. 100 % uusista asemakaavoista on maininta uusiutuvan energian tai muiden energiatehokkaiden ratkaisujen hyödyntämisestä.	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, mutta merkittävä epäsuora vaikutus erillislämmityksen päästöihin. ★★
Edistetään puurakentamista palvelu- ja asuinrakentamisessa kaavoituksen puitteissa	Kaavoitus mahdollistaa puurakentamisen. Toimenpide on käynnissä	100 % uusista kaavoista on tehty vähähiilisten rakennusmateriaalien suositus/ohje.	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, mutta merkittävä epäsuora vaikutus rakentamisen päästöihin ja hiilivarastoihin. ★★

Yhdyskuntarakennetta täydennetään ja yhdyskuntien energiatehokkuutta parannetaan kaavoituksen puitteissa	Vihdin kunnan taajama-aste on 75,5 %. Toimenpide on käynnissä	80 % asukkaista asuu taajamissa.	Ei suoraan vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. ★
Selvitetään yhdyskuntarakennetta koskevien muutosten ja suunnitelmien vaikutukset kasvihuonekaasupäästöihin suunnitteluvaiheessa	Ilmastovaikutusten arviointi huomioitu osana kaavatyötä. Isommissa kaavahankkeissa ilmastovaikutusten arviointi toteutettu konsulttityönä. Toimenpide on käynnissä	100 % kaavoista on tehty ilmastovaikutusten arviointi.	Ei suoraan vaikutusta päästöihin, mutta merkittävä epäsuora vaikutus. Kohtuullisia kustannuksia. ★★★

3.4 Yksityinen liikkuminen

Ohjataan yksityistä liikkumista kestävämpään suuntaan tukemalla vähähiilisen autokannan kasvua ja tukemalla joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä edistävää kaupunkirakennetta

SECAP-toimenpide	Toimenpiteen tilanne 2024	Tavoite 2030	Vaikutusarvio
Pyritään asumisen, työpaikkojen ja palveluiden sijoittamiseen liikennetarvetta vähentävästi	Asemakaavoituksella pyritään varmistamaan uusien asuin- ja työpaikka-alueiden sijoittuminen keskustaajamassa tai sen välittömässä läheisyydessä. Toimenpide on käynnissä	95 % asukkaista uusilla alueilla asuu kestävän liikkumisen vyöhykkeellä ja/tai keskustaajamassa.	Ei suoraan vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. ★

Panostetaan kevyen liikenteen yhteyksiin ja seudulliseen kävely- ja pyöräilyverkostoon	Kevyen liikenteen väylien pituus 95 km. Strategiakaudella 2022–2025 pyritään lisäämään 20 000 metriä uutta väylää. Toimenpide on käynnissä	Toteutetaan pyöräilyn pääverkon täydentämistä kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman mukaan. Vuoteen 2030 mennessä toteutettu yksi pääverkon yhteyksistä.	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. Vaikutus hyvinvointiin. ★
Laaditaan pysäköintiselvitys koskien pysäköinnin normitusta ensisijaisesti Etelä-Nummellan asemakaavahankkeissa, joissa on mahdollista toteuttaa riittävän tiivistä yhdyskuntarakennetta	Selvitys Nummelaan koskien valmis, hyödynnetään asemakaavoissa Toimenpide on valmis	Selvitys on tehty.	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. ★
Edistetään pyöräpysäköintipaikkien saamista pysyväksi osaksi kaavoitusta	Otettu osaksi laadittavia asemakaavoja. Toimenpide on valmis	Normit ovat pysyvä osa kaavoitusta.	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. ★
Selvitetään syöttöliikennemahdollisuuksia joukkoliikenteen pääväylille	Riittäviä selvityksiä tehdään tarpeen mukaan. Toimenpide on käynnissä	Riittäviä selvityksiä tehdään tarpeen mukaan.	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. ★
Kehitetään liityntäpysäköinnin edellytyksiä kaavoituksen puitteissa	Pyritään huomioimaan liityntäpysäköinnin tarve kaavoituksessa. Toimenpide on käynnissä	Kaavoituksella mahdollistetaan liityntäpysäköintipaikkojen sijoittamista hyville paikoille.	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. ★

Edistetään sähkö- ja vähäpäästöisten autojen osuuden voimakasta kasvua muun muassa biokaasun jakeluasemien ja sähköautojen latausverkostoa kehittämällä	Sähköautojen latauspisteet vesilaitoksella, tilapalveluilla ja kunnallisteknisillä palveluilla. Toimenpide on käynnissä	Kunta on mahdollistanut kaavoituksella biokaasun jakeluaseman. Kaikissa kunnan kiinteistöissä on sähköauton latausmahdollisuus.	Ei suoraan vaikutusta päästöihin, mutta merkittävä epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. Pakollisia kustannuksia. ★★★
--	---	--	--

3.5 Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja kulkutapaosuuden kasvattaminen sekä joukkoliikenteen kehittäminen vähäpäästöiseksi

SECAP-toimenpide	Toimenpiteen tilanne 2024	Tavoite 2030	Vaikutusarvio
Kasvatetaan joukkoliikenteen kulkutapaosuutta vahvistamalla joukkoliikenneyhteyksiä	Joukkoliikenteen kulkutapaosuus on 6 % (HSL Liikkumistottumukset Helsingin seudulla 2024.) Toimenpide on käynnissä	Joukkoliikenteen kulkutapaosuus on 8 %	Riippuu voimakkaasti toteutettavista hankkeista. Vähäinen vaikutus päästöihin. Merkittävä vaikutus kunnan imagoon ja elinvoimaan. ★★
Tarkastellaan mahdollisuuksia parantaa joukkoliikenteen taloudellista ja toiminnallista houkuttelevuutta	Joukkoliikenteen järjestämistaselitys käynnissä Toimenpide on käynnissä	Joukkoliikenteen tarjonta ja käytettävyys ovat hyviä, lippuhinnat kohtuulliset sekä alueellisesti yhtenäiset.	Vähäinen vaikutus päästöihin. Merkittävä vaikutus kunnan imagoon ja elinvoimaan. Mahdollista saavuttaa taloudellisia säästöjä. ★★★
Edistetään vähäpäästöisten käyttövoimien yleistymistä kunnan koulukuljetuksissa	Vähäpäästöisten M1 henkilöautojen & M2 linja-autojen osuus	Vähäpäästöisten (M1 henkilöautojen & M2 linja-autojen)	Vähäinen vaikutus päästöihin. ★

	koulukuljetuksien ajoneuvokannasta on 0 % Toimenpidettä ei ole aloitettu	osuus koulukuljetuksien ajoneuvokannasta on 38,5 %	
Tutkitaan edellytyksiä kevyempien, uudenlaisten liikkumispalvelujen käyttöönottoon niillä kunnan alueilla, joilla ei ole riittävää kysyntää kattavalle joukkoliikennepalvelulle	Kunnassa ei ole käynnissä uudenlaisten liikennepalveluiden hankkeita/pilotteja: Kutsuliikennekokeilu keskeytettiin. Toimenpide on viivästynyt	Uudenlaisten liikennepalveluiden hankkeita/pilotteja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.	Riippuu voimakkaasti toteutettavista hankkeista. Vähäinen vaikutus päästöihin. ★

3.6 Kunnan ajoneuvokanta

Kunnan ajoneuvokaluston päästöjen vähentäminen

SECAP-toimenpide	Toimenpiteen tilanne 2024	Tavoite 2030	Vaikutusarvio
Selvitetään mahdollisuutta saada sähköauto kunnan viranomaisten yhteiskäyttöön	Kunnalla ei ole yhteiskäyttöisiä sähköautoja. Toimenpidettä ei ole aloitettu	Yhteiskäyttöisiä sähköautoja on vähintään kaksi.	Vähäinen vaikutus kunnan toiminnoista suoraan aiheutuviin päästöihin. Myönteinen imago vaikutus. Käyttökustannuksissa saavutettavissa pieniä säästöjä. ★
Edistetään vähäpäästöisten käyttövoimien yleistymistä kunnan ajoneuvokannassa mahdollisuuksien mukaan kilpailutuksen kautta	Tilapalveluilla kolme vähäpäästöistä ajoneuvoa, vesilaitoksella yksi sähköauto ja kunnallisteknisillä palveluilla yksi. Toimenpide on käynnissä	Kunnan henkilö- ja pakettiautoista vähintään 35 % on vähäpäästöisiä (sähkö/vety).	Kohtuullinen vaikutus kunnan toiminnoista suoraan aiheutuviin päästöihin. Myönteinen imago vaikutus. Käyttökustannuksissa saavutettavissa kohtuullisia säästöjä. ★★

3.7 Muut toimenpiteet

Ilmastoviisaiden toimintatapojen edistäminen kunnassa sekä ilmastoviisaan elämän mahdollistaminen

SECAP-toimenpide	Toimenpiteen tilanne 2024	Tavoite 2030	Vaikutusarvio
Tarkastellaan mahdollisuutta liittyä HINKU-verkostoon	Keskustelu ei ole ollut aktiivinen vuonna 2024. Toimenpide on viivästynyt	Asiaa on tarkasteltu ja siitä on tehty perusteltu päätös. Kunnan päästövähennys- tai hiilineutraaliustavoite on päivitetty.	Ei suoria vaikutuksia päästöihin, mutta suora vaikutus päästövähennystavoitteeseen. Todella merkittävä imago vaikutus. Mahdollisesti pieniä kustannuksia. ★★★
Huolehditaan Vihdin metsien kestävästä käytöstä ja metsien hiilensidonnasta	Kunnan omistaman metsän hiilinielupotentiaalin selvittäminen Toimenpide on viivästynyt	Tavoite määritellään metsänhoitosuunnitelmassa.	Merkittävä vaikutus hiilensidontaan. Todella merkittävä imago vaikutus. Mahdollisesti negatiivinen vaikutus tuloihin. ★★★★
Edistetään resurssiviisautta varmistamalla jätehuollon toimintaedellytykset	Kunnassa kierrätysaste on noin 64 %. Toimenpide on käynnissä	Kunnassa kierrätysaste on 70 %.	Kohtuullinen vaikutus päästöihin. ★★
Edistetään etätyömahdollisuuksia kunnassa	Etätyö on mahdollistettu laajalti sellaisissa tehtävissä, joissa etätyöskentely on mahdollista. Toimenpide on valmis	Varmistetaan, että myös tulevaisuudessa etätyö on sallittua sellaisissa tehtävissä, joissa etätyöskentely on mahdollista.	Pieni vaikutus päästöihin. ★

Suositaan energiatehokkaiden toimintatapojen ja laitteiden käyttöönottoa kaikissa toiminnoissa, esim. kaukovalvonta ja sähköinen asiointi	Yleisinä toimintatapoina mm. etätapaamiset ja paperiton toimisto. Toimenpide on käynnissä	70–80 % asioinnista ja toiminnoista tapahtuu sähköisesti.	Pieni vaikutus päästöihin. ★
Minimoidaan ruokahävikki	Ruokahävikin määrä vuonna 2024 oli 24 775 kg/v. Toimenpide on käynnissä	Ruokahävikin määrä vähentynyt vuoden 2021 tasosta 10 %:lla. Ruoantuotannon hiilijalanjälkeä seurataan ja pienennetään vähentämällä punaisen lihan tarjontaa.	Pieni vaikutus päästöihin, säästöjä saavutettavissa. ★★